

ULOGA PROMETA I RAST GRADOVA

PROMET I VRSTE PROMETA

PROMET je prijevoz ljudi, robe, energije i informacija s jednog mjesta na drugo

- **VRSTE PROMETA:** cestovni, željeznički, riječni, cjevovodni, pomorski, zračni i telekomunikacijski

RAST CESTOVNOG I ZRAČNOG PROMETA

- međuzavisnost razvoja prometa i gospodarstva
- **etape razvoja prijevoza:**
  1. **kolski** prijevoz konjima (do sredine 19. st.), usporedno raste pomorski i riječni promet
  2. **željeznički** promet (od polovice 19. st)
  3. **cestovni automobilski** promet (od 1920-ih godina) – opada važnost kolskog i željezničkog
  4. **zračni i telekomunikacijski** promet (od 1950-ih godina)
- etape razvoja prometa prate etape razvoja gospodarstva

KOMBINIRANI PROMETNI SUSTAVI

- neki oblici prometa se osuvremenjuju – posebno željeznica
- stvara se **sustav kombiniranog prijevoza** – prometni koridori kojima usporedno teče više vrsta prometa (cestovni, željeznički, riječni...)
- međunarodna suradnja u izgradnji prometne mreže
- paneuropski pravci – X, VII, Vb i Vc bitni za Hrvatsku

Paneuropski prometni pravci

paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:

X (Salzburg – Zagreb – Beograd – Solun)

Vb (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)

Vc (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)

VII – rijeka Dunav (do Crnog mora)

RAZVOJ ZRAČNOG PROMETA I BRZIH VLAKOVA

- veliki rast **zračnog prometa** – broj putnika prevezenih zrakoplovom – 2012. – 2,9 mldr. putnika i oko 100 mil. tona robe
  - najprometnije su zračne luke **SAD-a** i **Kine**; a najveći porast bilježe zračne luke **Kine**, **Indije** i **UAE-a**
  - najprometnija zračna luka je **Atlanta** (SAD), **Bejing** (Kina) i **London**
- željeznički promet – superbrzi vlakovi za prijevoz putnika – francuski **TGV** i japanski **shinkansen**

Japanski Shinkansen

Francuski TGV

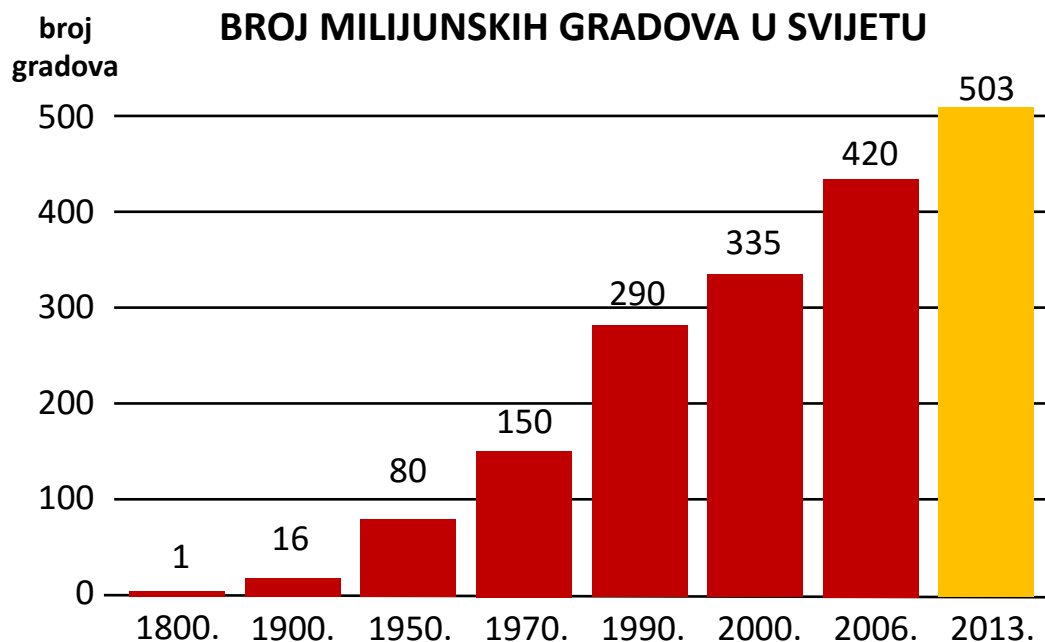

Heathrow (London) najveća zračna luka Europe

URBANIZACIJA KAO POSLJEDICA RAZVOJA PROMETA

- razvoj prometa ubrzao je proces **urbanizacije**
- gradovi rastu na križištima prometnih pravaca, a kasnije sami gradovi privlače gradnju prometnica, zračnih i pomorskih luka
- razina urbanizacije povezana je s **tercijarizacijom društva** – sve više ljudi radi u uslužnim djelatnostima – druga polovica 20. st
  - primarne (5%), sekundarne (20%), tercijarne i kvartarne (75%)

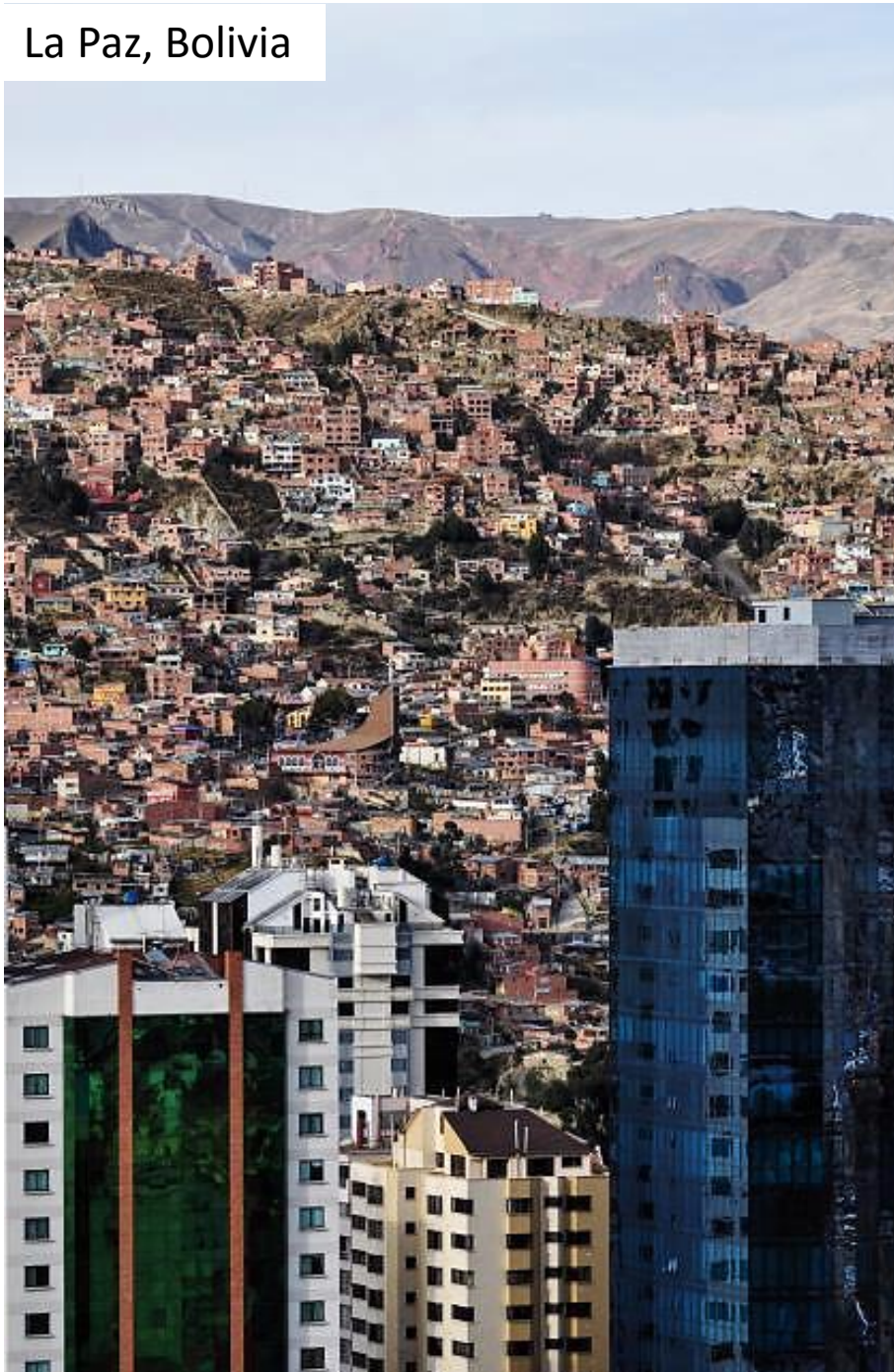

URBANIZACIJA KAO POSLJEDICA RAZVOJA PROMETA

- proces urbanizacije u slabije razvijenim zemljama odvija se brže od ekonomskog razvoja država jer siromašno stanovništvo iz provincije seli u gradove radi posla
  - subsaharska Afrika, južna i jugoistočna Azija i Latinska Amerika
  - nastaju **slumovi** – područja neplanske gradnje bez komunalne infrastrukture (uz velike gradove)
- **monocentrični prostorni razvoj** – rast broja stanovnika glavnog grada (ili nekoliko većih gradova) – tipičan za slabije razvijene zemlje
- **policentrični prostorni razvoj** – kada se svi dijelovi države razvijaju jednako

La Paz, Bolivia

Caracas, Venezuela

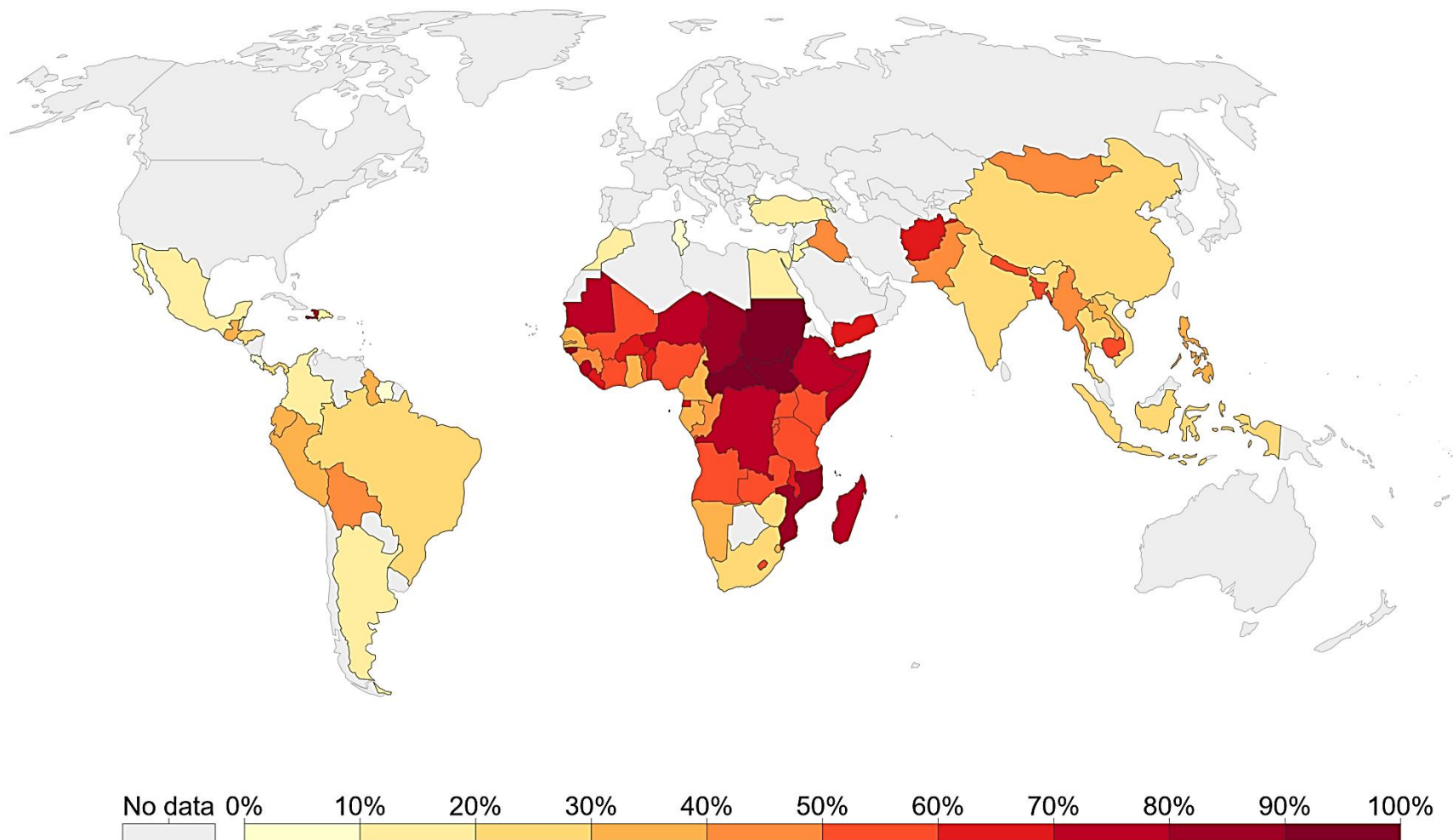

Dhaka, Bangladeš

Share of urban population living in slums, 2014

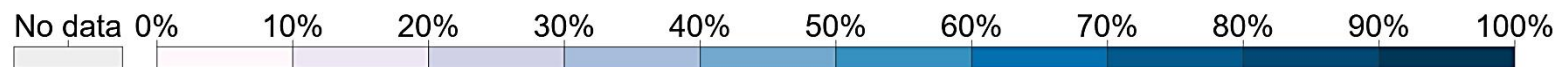
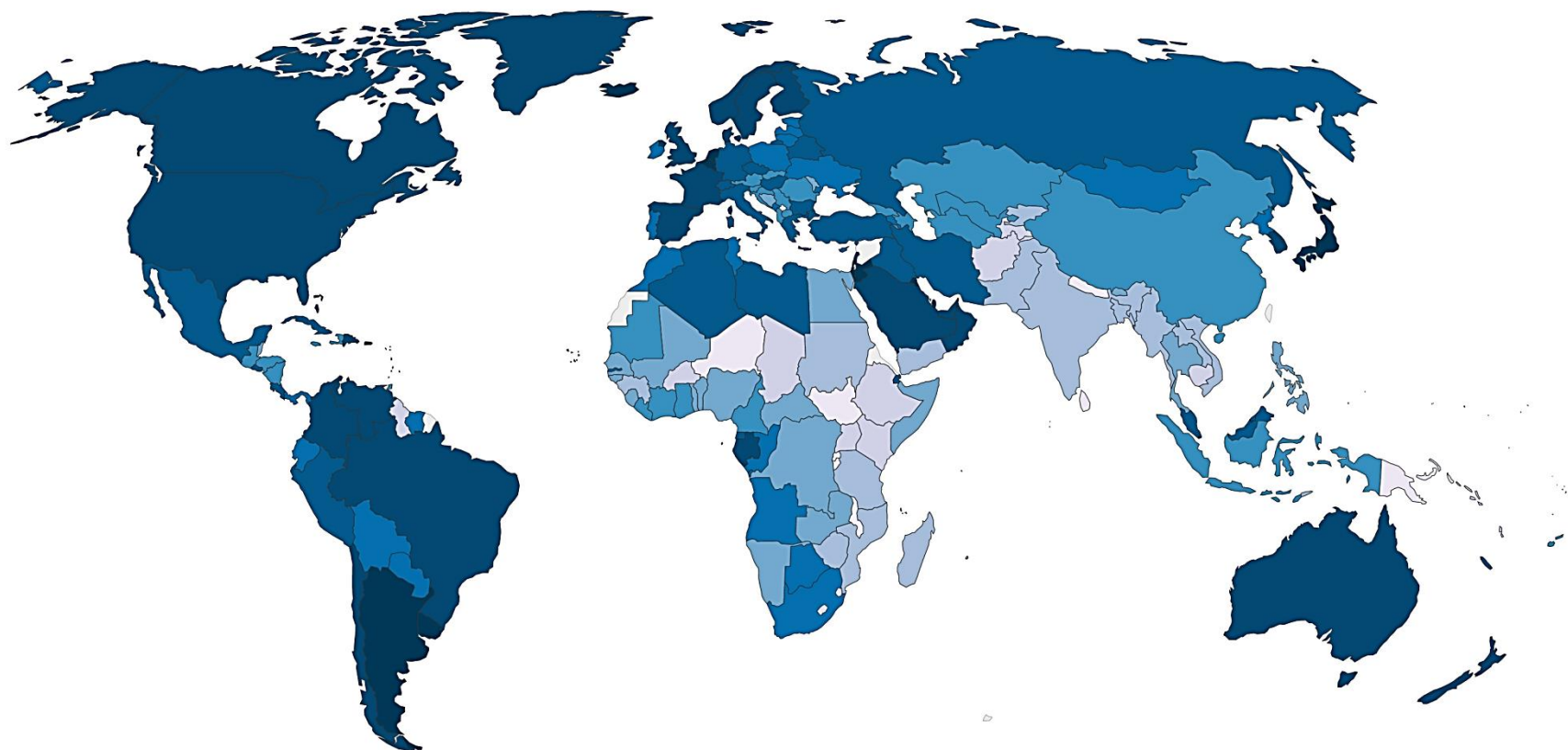
Population living in slums is the proportion of the urban population living in slum households. A slum household is defined as a group of individuals living under the same roof lacking one or more of the following conditions: access to improved water, access to improved sanitation, sufficient living area, and durability of housing.

UDIO STANOVNIŠTVA KOJE ŽIVI U SLUMOVIMA (u odnosu na ukupno gradsko stanovništvo)

Share of the total population living in urban areas, 2017

Proportion of the total population who live in urban areas.

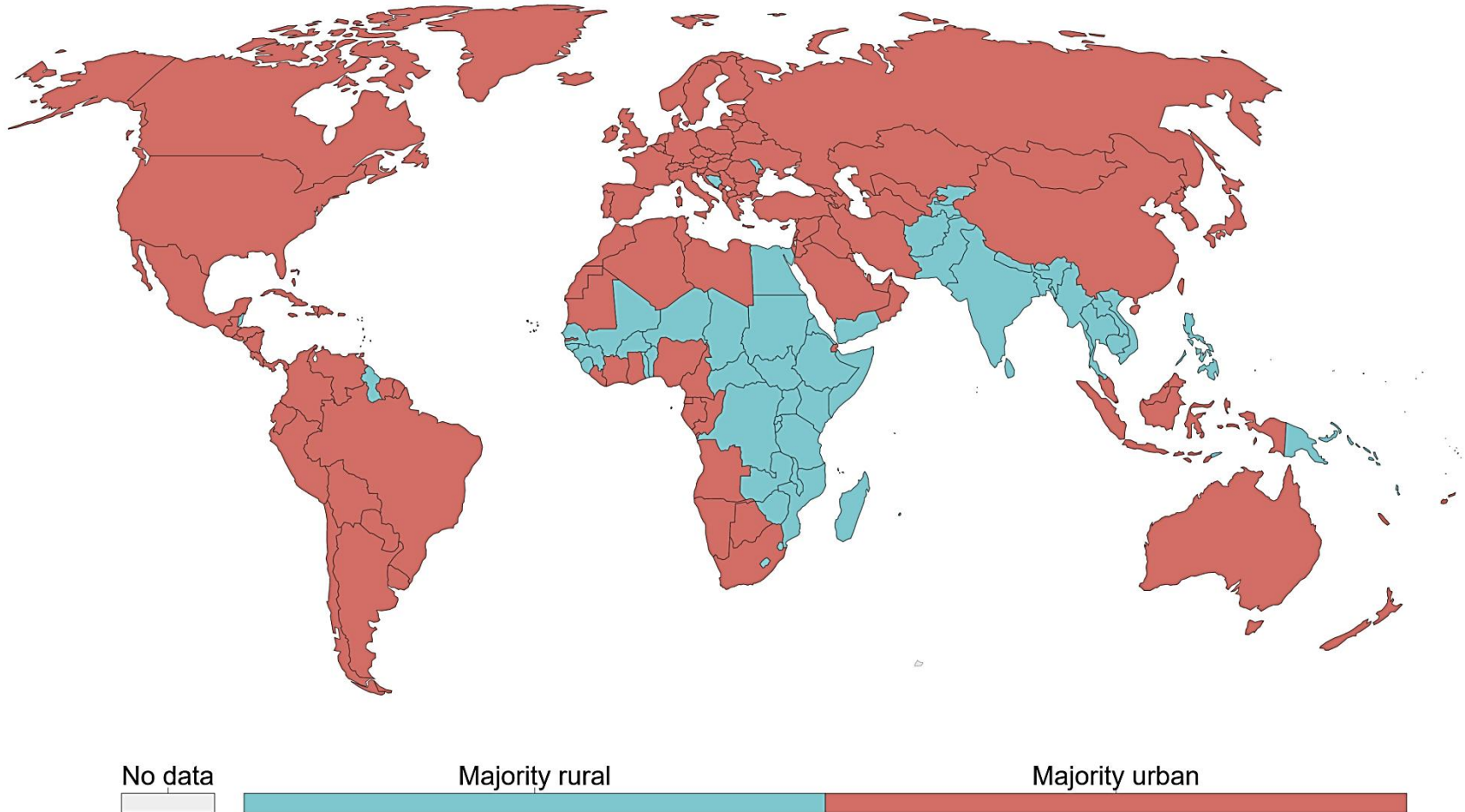

UDIO STANOVNIŠTVA KOJE ŽIVI U URBANIM PODRUČJIMA (*u odnosu na ukupno stanovništvo*)

Do more people live in urban or rural areas?, 2018

Share of the population which live in urban versus rural areas. Here, 'majority urban' indicates more than 50 percent of the population live in urban centres; 'majority rural' indicates less than 50 percent. Urban populations are defined based on the definition of urban areas by national statistical offices. This is based on estimates to 2016, combined with UN projections to 2050.

- **sve manje ruralnog stanovništva** – svjetski prosjek oko 50%
- razvijene zemlje < 20%; srednje razvijene oko 50%; nerazvijene oko 70% ruralno st.
- procjena 2020. – 40% ruralno, 60% urbano

MEGAGRADOVI (MEGALOPOLIS)

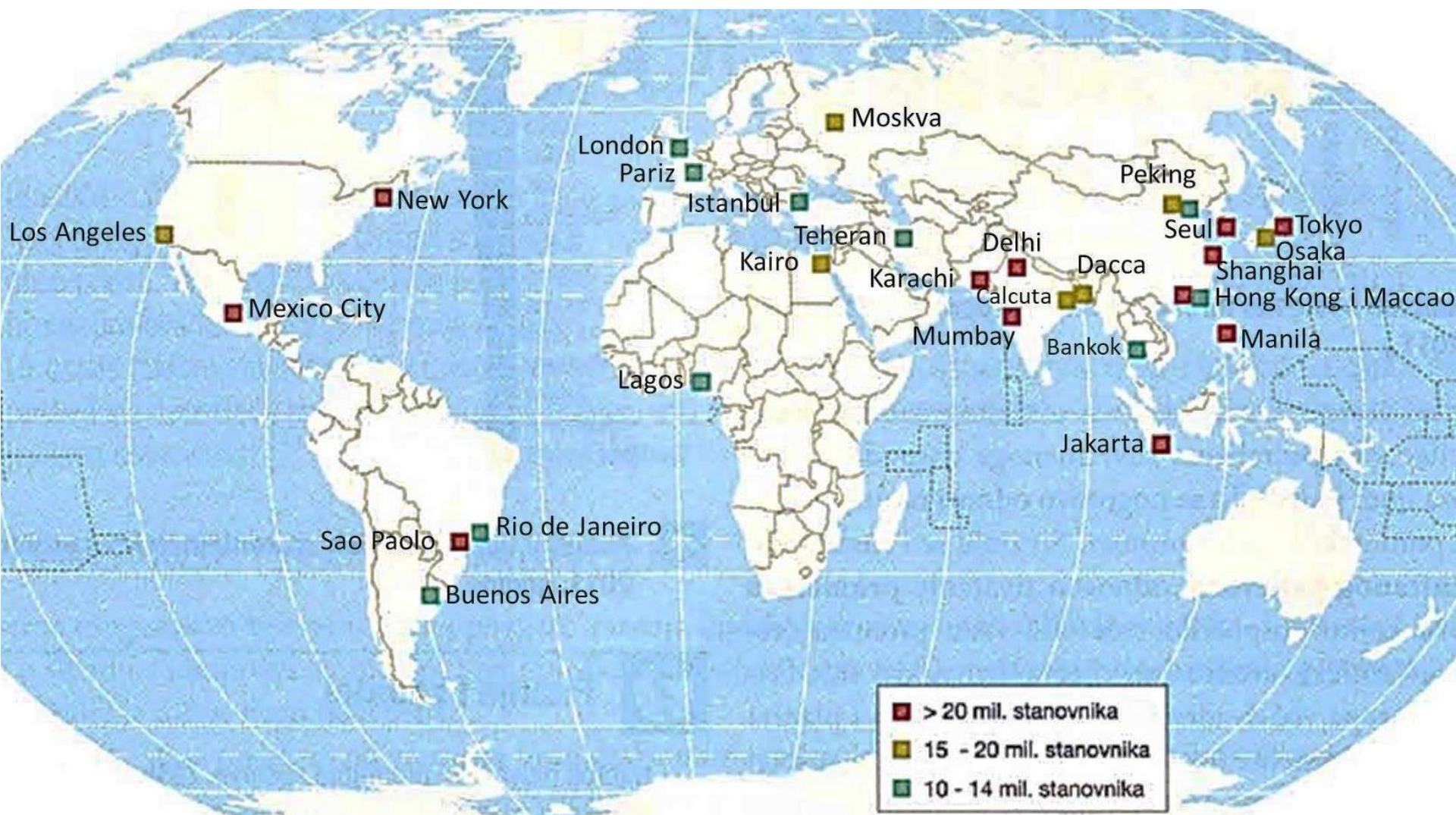

- **MEGAGRADOVI** – gradovi s više od 10 mil. stanovnika – 2013. ih je bilo 28
  - najveći megalopolis **Tokyo** – oko 35 mil. st (*zajedno s Yokohamom, Kawaskijem, Saitamom i drugima*)
    2. **Guangzhou** (26,4 mil.) – Kina
    3. **Jakarta** (26 mil.) – Indonezija
    4. **Shanghai** (26 mil) – Kina
    5. **Seul** (26 mil) – J. Koreja

Kina ima preko 100 milijunskih gradova

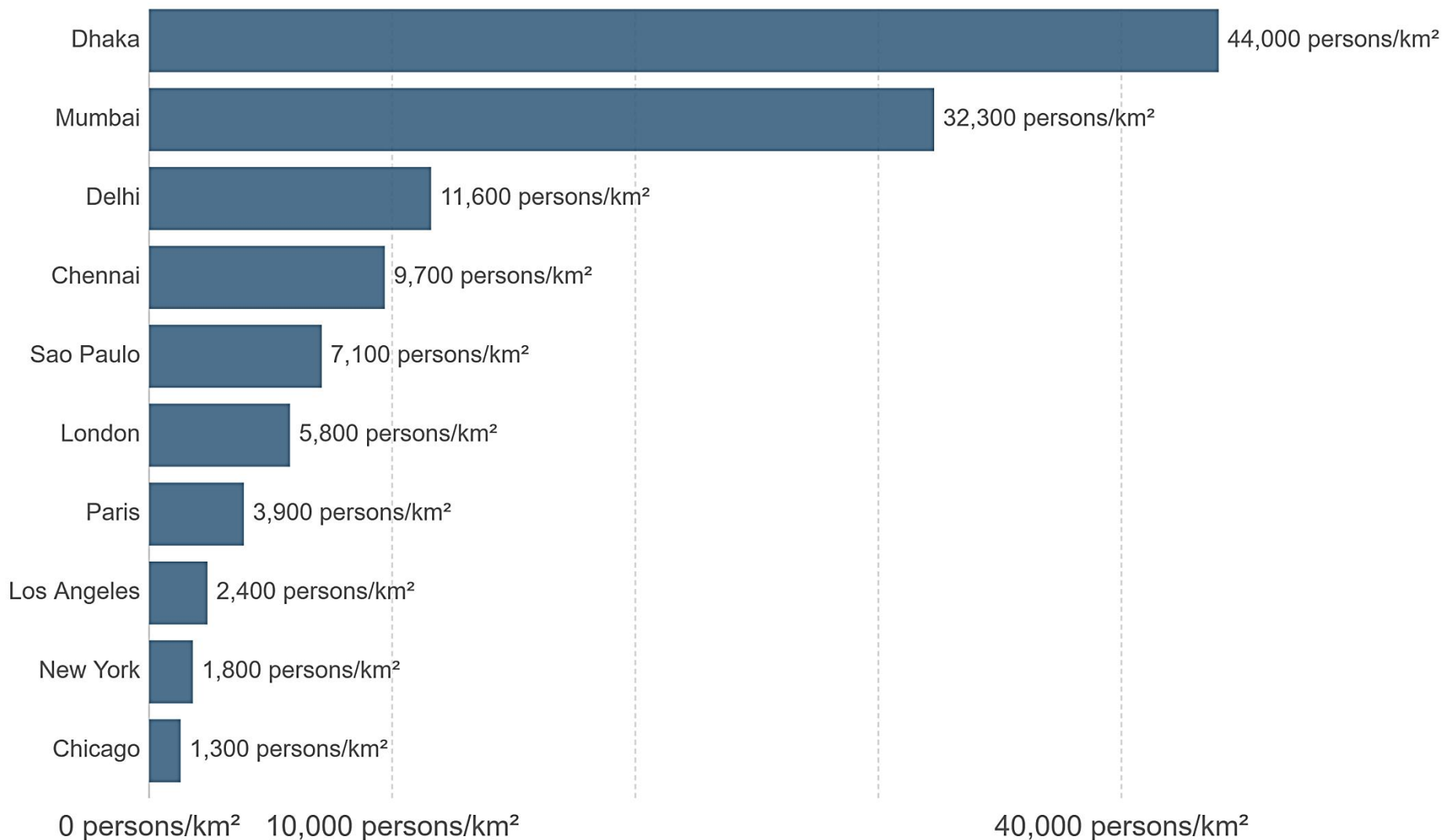

Prostorni raspored megagrađova u svijetu (2013.)

Population density by city, 2014

Population density for the world's largest 100 cities (based on total population). Population density is measured as the number of people per square kilometre (km²).

10 NAJGUŠĆE NASELJENIH GRADOVA